

PODLISTAK

KALENDAR

Rim šest dana u plamenu

74. Golemi antički Rim, grad velebnih palača i prostiranih foruma, ali i velikih predgrada s sirotinjskim kućicama, noću između 17. i 18. srpnja 74. godine iznenada se našao u plamenu. Vatra se pojavila u nekom skladištu ulja i brzo se proširila gutajući bezbrojne kućerke.

Povjesničar Tacit bio je očevic: »Prestrašene žene koje vrište, bespomoćni starci, djeca, ljudi koji pokušavaju spasiti samo sebe, bjezgunci i oklijevala – svi su oni samo još povećavali zbrku. Kud god bi se ljudi okrenuli, plamen ih je okruživao. Požar nije pošteđio ni najudaljenije dijelove grada. Pošto više nisu znali kamo bi pobjegli, građani su se okupljali u gomilama na putovima ili bi ležali na poljima. Nitko se nije usudivao suprotstaviti požaru. Svaki pokušaj da se nešto poduzme onemogućavale bi prijeteće bande. Ti ljudi su čak otvoreno bacali buktnje, uzvikujući da to rađe po nečijoj naredbi...«

Vatrena stihija trajala je šest dana i sedam noći i potpuno je uništila devet od četrnaest gradskih četvrti, a potom se sama ugasila. Sve do danas nije potpuno razjašnjeno je li do katastrofe došlo slučajno, ili je – kako tvrde stare kronike – požar dao podmetnuti tadašnji rimski car Neron, vladar

koji je svojim okrutnošću želio nadmašiti nekadašnje rimske despote. Činjenica je da se Neron vratio u Rim iz svoje vile u Akcijumu čim je doznao da grad gori. Kažu da je vrijeme provodio u palačkim vrtovima uživajući u odsjaju velikoga plamena. Odjeven u kostim tragičara, pjevao je stihove iz »Propasti Troje«, prateći se na liri.

Već su se tada proširile glasine da je suludi car osobno naredio da se zapali Rim, za što su se navodila dva razloga: jedni su tvrdili da se Neron želio otarasiti bijednih kućeraka da bi sagradio novi, raskošniji grad, a drugi da je u vatru želio naći nova uzbuđenja koja mu više nisu pružali cirkus i gladijatori. Da bi se obranio od optužbi, car je za požar okrivio kršćane, pa ih je dao uhvatiti i baciti divljim životinjama u areni. Nedugo poslije požara počela je planska gradnja Rima, kojom je osobno upravljao Neron.

Ulice su projektirane široke i ravne, a kuće građene od čvrsta materijala morale su stajati zasebno. Neki tvrde da su Nerona optužili kršćani koje je okrutni car dao izmasakrirati, ne zbog političkih razloga, kako su to poslije činili njegovi nasljednici, nego iz obijesne krvožednosti (Na slici: Neron gleda Rim u plamenu)

LEGENDA O OBRANI ĐURĐEVCA – 1577.: Za duge turske opsade Đurđevca, već izgledniji branitelji ispalili su iz topa, 18. srpnja 1577., kako kaže stara legenda, pečenu kokos u turski tabor. To je Turke uvjerilo da grad ima dovoljno hrane pa su napustili bojište. Obrana Đurđevca zbilja se u doba intenzivnih osmanlijskih prodora kada su pali gotovo svi gradovi do rijeke Kupe.

Smrt meksičkog Washingtona

1872. U Ciudadu México umro je 18. srpnja 1872. istaknuti meksički državnik Pablo Benito Juárez. Porijeklom Indijancin, iz plemena

kalce, ušao u sjevernu 1861. u Ciudad México, gdje je ustavno izabran za predsjednika.

Obustavom planiranja inozemnih dugova, Juárez je izazvao oružanu intervenciju Britanije, Španjolske i Francuske. Pošto je pristao regulirati te dugove, Britanci i Španjolci su se povukli, no Napoleon III. nastavio je intervenciju, poslavši u Meksiko jaki ekspedicijski korpus pod generalom Bazainom. Godine 1863. Francuzi osvojili Ciudad México, u komu se 1864. nadvojvoda Maksimilijan Habsburški okrunio za cara. Ustavni predsjednik Juárez povukao se tada na sjever, odakle je vodio gerilsku borbu. Poslije Maksimilijanovog pada i smaknuća Juárez se vratio u Ciudad México 1867. i ponovno je izabran za predsjednika. Nazivan je i Washingtonom Meksičkim.

Reforme Pabla Benita Juáreza, kojima je osjetno ograničio moć crkve i vojske, kulminiraju u znamenitu protuklerikalnom ustavu (1857.). U tzv. ratu za reformu, nakon toga što su klerikalci i vojska zbacili predsjednika Ignacija Comfорта, Juárez se 1858. preuzeo predsjedništvo sa sjedištem u Varacruz. Godine 1859. proveo je nacionalizaciju crkvenih dobara i, porazivši kleri-

PROSJEČNO NAJTOPLJI DAN – 1862.- 1961.: Statistička obrada srednjih dnevnih temperatura za svaki dan u razdoblju od 1862. do 1961. pokazala je da je u Zagrebu prosječno najtopliji dan u godini 18. srpnja. Srednja dnevna temperatura za taj dan iznosi 22,5 stupnjeva Celzijevih. Drugi i treći u redosljednu najtoplijih dana u godini jesu 27. srpnja i 2. kolovoza s jednakom srednjom dnevnom temperaturom 22,4 stupnja. Ti podaci imaju samo klimatološku i statističku valjanost, koju vrijeme najčešće ne poštuje.

Teško je imati sve ljude za prijatelje. Dosta je ne imati neprijatelja.

(Seneka)

Inhalacijska sredstva najčešće organski kemijski spojevi, proizvodi koji oslobađaju pare, plinovita sredstva najčešće jakog mirisa. To su spojevi koji se najčešće koriste u industriji i raznim zanatima, na primjer, lakovi i boje za zidove ili drvo i autolakovi.

To su, također, sredstva koja se koriste u svakodnevnoj kućnoj uporabi, poput lakova za nokte, korektora za pisanje, flomastera, itd. Nanošenjem boja i lakova na površinu oslobađaju se otrovne or-

ganske pare pa u nedovoljno prozračenoj prostoriji lako može doći do trovanja praćena vrtoglavicom, glavoboljom, pospanosti, mučninom, povraćanjem, poremećajem svijesti i poremećajem rada srca i disanja.

Djeca u dobi od devet do dvanaest godina mogu početi zlorabiti inhalante, što se često naziva »snifanjem ljepila«. Zloraba obično ima vrhunac u adolescenciji. Neki od učinaka tih sredstva su kratkotrajni i nestaju nakon što prestane njihova

Bespravni useljenik u Ovalni ured

Smatrajte ovu knjigu zrcalom onoga što se sada događa ili će se uskoro dogoditi u vašoj zemlji. Smatrajte je upozorenjem na ono što tek treba doći. Kad je pročitate, odložite je i obvezite se da ćete iščupati svaku glupu bjelčugu sa svakoga položaja na kojem ima moći. Ne samo što će vam od toga biti bolje, nego možda i vlakovi počnu opet voziti po voznom redu (i kako treba).

Michael Moore
Srpnja 2002.

Izrazito američki državni udar

Ovu su poruku uhvatile snage Ujedinjenih naroda 1. rujna 2001. godine u šest sati odnekud sa sjevernoameričkog kontinenta: »Ja sam građanin Sjedinjenih Američkih Država. Naša je vlada zbačena. Legalno izabrani predsjednik je u izbjeglištvu. Stari bijelci koji spretno mućkaju martinije i nose plastrene uspješno su zauzeli glavni grad naše države. Pod opsadom smo. Mi smo vlada Sjedinjenih Država u egzilu.

Nije nas neznanat broj. Ima nas više od 154 milijuna odraslih i osamdeset milijuna djece. To je ukupno 234 milijuna ljudi koji nisu glasovali za režim koji je preuzeo vlast i koji ne predstavlja nas.

Izabrani predsjednik Sjedinjenih Država je Al Gore. On je dobio 539.898 glasova više nego George W. Bush. Ali ne sjedi on večeras u Ovalnom uredu. Naš izabrani predsjednik luta zemljom bez svrhe i smisla, a u javnosti se pojavljuje samo da bi održavao predavanja po sveučilištima i obnovio zalihu keksa *Little Debbie's Snack Cakes*.

Al Gore je pobijedio. Al Gore, predsjednik u egzilu. Živio el Presidente Albertooooo Gorrrrrre!

Vrhovni otimač

A tko je, onda, čovjek koji sada živi na kućnom broju 1600 na Avenjiji Pennsylvania? Reći ću vam: To je George W. Bush, »predsjednik« Sjedinjenih Država. Vrhovni otimač.

Nečim što je, čini se, bila masovna prijevara koju je počinila država Florida, Bush, Harris i društvo nisu s popisa uklonili samo tisuće crnih kriminalaca, nego i tisuće crnih građana koji nikad u životu nisu počinili nijedno kažnjivo djelo – kao i tisuće birača s pravom glasa koji su počinili samo manje prekršaje

Nekad su političari, prije no što se pokvare, čekali da najprije dođu na položaj. Ovaj je došao već pripremljen. Sada je on uljez na saveznom zemljištu, bespravni useljenik u Ovalni ured. Da sam vam rekao da je riječ o Gvatemali, odmah biste povjerovali, kakve god političke boje bili. Ali budući da je državni udar bio umotan u američku zastavu i isporučen, prema želji, u crvenom, bijelom ili plavom tonu, oni koji su za to odgovorni misle da će im to proći.

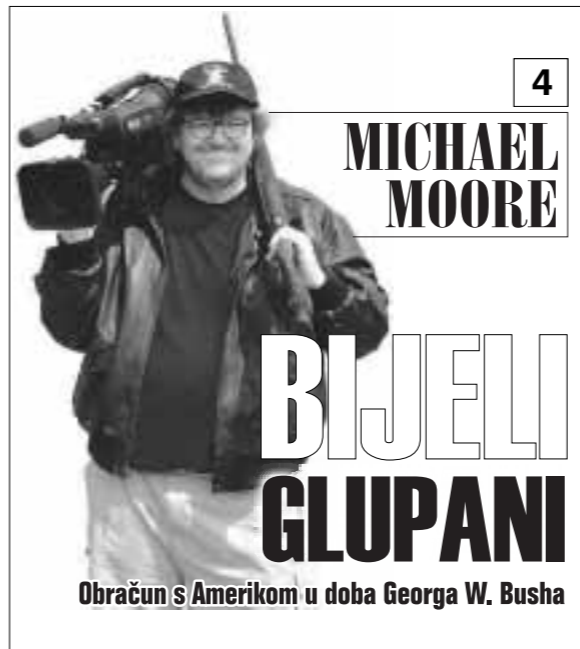
I zato, u ime onih 234 milijuna Amerikanaca koji su ovdje zadržani kao taoci, zatražio sam da NATO učini ono što je učinio u Bosni i na Kosovu, ono što je Amerika učinila na Haitiju, što je Lee Marvin učinio u »Dvanaestorici označenih«: »Pošaljite marine! Pokrenite rakete »scud«! Donesite mi glavu Antonina Scalie!«

Korporativna Amerika

Poslao sam osobni zahtjev glavnome tajniku UN-a Kofiju Annanu da nas sasluša. Više nismo sposobni vladati samima sobom niti održavati slobodne i poštene izbore. Potrebni su nam promatrači UN-a, vojnici UN-a, rezolucije UN-a! K vragu, treba nam Jimmy Carter!

Sada, napokon, nismo nimalo bolji od neke ustajale banane republike. Pitamo se zašto bi se itko od nas trudio ustajati ujutro i to stražnjice se oznojit u proizvodnji roba i usluga što služe samo da bi se vladajuća hunta i njeni partneri u »korporativnoj Americi« (odvojenom autonomnom području unutar Sjedinjenih Država kojoj je već neko vrijeme omogućeno nekontrolirano djelovanje) mogli još više bogatiti.

Zašto bismo plaćajući porez mi financirali njihov državni udar? Možemo li ikad još poslati svoje sinove u bitku da brane

Obračun s Amerikom u doba Georgea W. Busha

»Izabrani predsjednik Sjedinjenih Država je Al Gore. On je dobio 539.898 glasova više nego George W. Bush. Ali ne sjedi on večeras u Ovalnom uredu...«

»naš način života« – kad to znači samo životne navike sijedih staraca ukopanih u svoje stožere koje su zauzeli oko rijeke Potomac?

Volja naroda

O, jezušimarija, ne mogu više! Dajte mi univerzalni daljinski upravljač! Moram vratiti na program s bajkom u kojoj sam bio građanin demokratske zemlje i imao neotuđivo pravo na život, slobodu i potragu za *Happy Mealom*.

Bajka koju su mi pričali u djetinjstvu govorila je da sam važan i jed-

pa bijela muškarčina, koja je bila i predsjednica predsjedničke kampanje Georgea W. Busha, tajnica savezne države Floride zadužena za provedbu izbora, platila je četiri milijuna dolara tvrtki *Database Technologies* za prode kroz floridske biračke popise i s njih ukloni svakoga da je ikada bio osuđen za teže kažnjivo djelo.

Učinila je to uz blagoslov floridskoga guvernera, Georgeova brata Jeba Busha – čiju su rođenu ženu službenici imigracijskih vlasti ulovili kako u zemlju pokušava prokrijumčariti nakit vrijedan od 19.000 dolara bez prijave i plaćanja poreza... što je samo za sebe teže kažnjivo djelo.

Zabrana glasanja

Ali, hej, pa ovo je Amerika. Mi ovdje ne gonimo kriminalce ako su bogati ili u braku s nekim od vladajućih Bushova. Zakon kaže da u Floridi bivši kriminalci ne smiju glasovati. A, nažalost, (iako sam uvjeren da je floridski pravosudni sustav uvijek bio neutritno pošten), to znači da čak 31 posto svih crnih muškaraca ima zabranu glasanja, jer u dosjeima imaju neko kažnjivo djelo. Harris i Bush znali su da će uklanjanje imena bivših prekršitelja zakona s biračkih popisa udaljiti od birališta tisuće i tisuće crnih građana.

Crni su Floridani u velikoj većini demokrati i, dakako, Al Gore je 7. studenoga 2000. dobio više od devedeset posto njihovih glasova. Odnosno, devedeset posto onih kojima je glasanje dopušteno.

Nečim što je, čini se, bila masovna prijevara koju je počinila država Florida, Bush, Harris i društvo nisu s popisa uklonili samo tisuće crnih kriminalaca, nego i tisuće crnih građana koji nikad u životu nisu počinili ni jedno kažnjivo

djelo – kao i tisuće birača s pravom glasa koji su počinili samo manje prekršaje.

Šokantni zahtjevi

Kako je do toga došlo? Ured Katherine Harris rekao je tvrtki *Database* – tvrtki s jakim vezama među republikancima – da mrežu baci što šire ne bi li se riješili što više takvih birača. Njezini su suradnici dali toj tvrtki naputke da uz stvarne kriminalce uključe i ljude sa »sličnim« imenima.

Zahtjevali su da *Database* provjeri i ljude rođene istoga dana kad i kriminalci ili slične brojeve socijalnog osiguranja; izborna je služba dala naputak da je poklapanje i u samo 80 posto relevantnih informacija dovoljno da *Database* stavi birača na popis onih kojima je pravo glasa uskraćeno.

Takvi su zahtjevi bili šok čak i za Bushu inače sklonu tvrtku *Database*. To bi značilo da će na dan izbora tisućama birača s pravom glasa biti zabranjeno glasanje samo zato što im ime zvuči kao ime nekoga drugog ili su rođeni istoga dana kad i neki pljačkaš banke kojega uopće ne poznaju.

Pogrešna prepoznavanja

Marlene Thorogood, šefica projekta u *Databaseu*, poslala je e-mail poruku Emmettu Mitchellu zvanom Bucky, pravniku izbornog odjela Katherine Harris, i upozorila ga: »Nažalost, programiranje na takav način moglo bi vam dati lažno pozitivne rezultate«, odnosno pogrešna prepoznavanja.

»Nema veze«, rekao je Bucky. Njegov je odgovor glasilo: »Naravno, mi želimo uhvatiti i više imena koja možda ne odgovaraju, pa prepuštiti okružnim izbornim nadzornicima konačnu odluku umjesto da neke od kombinacija potpuno isključimo.«

(Nastavlja se)

Knjiga Michaela Moorea »Bijeli glupani« uskoro izlazi u nakladi »Izvora« iz Zagreba (tel. 611 7714; izvori@izvori.com).

Sklonost preuranjenim zaključcima

Iako to krhko biće nije imalo zahtjeva za materijalnim nagradama za svoje malešne doprinose, svejedno je postala toliko skupa zbog svoje slonovske nespretnosti da je njezina daljnja sudbina u uredu okončana. I to bez oprostajnog ručka »Kod franjevca«

Njezin je prepubertetski stav postao naporan, posebno zato što je bila preterano ljubomorna i time učinila moje noćne pohode, kojima bih se ja inače prepustila, nemoćima. Onih rijetkih prigoda kada sam krenula u noćni život počela bi me rešetati pitanjima i ne bi se umirila dok je ne bi uvjerala da živim u djevičanskom suzdržavanju.

Pripisala mi je takav grešan život da sam crvenila pred njezinim preuranjeno sazrelim zamišljanjem seksualnosti i kao dobra i odgovorna majka kakva jesam, zabranila sam joj časopise poput *Fride* i *Tjedne revije* i stavila televizor pod ključ.

U internatu sam na svoje olakšanje čula da je gledanje televizije ograničeno na minimum i da im preostaje jako malo vremena za čitanje djevo-

jačke lektire i druge erogeno orijentirane sadržaje.

Svaki sam joj mjesec slala važne međunarodne časopise kao što su *The Face*, *Arena*, *i-D*, *Wall Paper*, *Vogue*, *Vanity Fair* i *Tatler*. Lola je nakon života u Londonu govorila tečno engleski tako da se

mogla zabavljati s još nečim osim da samo dobiva inspiraciju od tih kvalitetnih slika.

Potkraj listopada sam na svoje zaprepaštenje dobila pismo od nekoliko uzbuđenih roditelja Lolinih školskih kolegica koji su tvrdili da su slike u tim svjetski najprestižnijim i

nedostižno utjecajnim časopisima demoralizirajuće za djevojke u školi, budući da propagiraju izgled i okolinu koji asociiraju na stvari vrijedne prijezira, na primjer drogirane i prostituticu! Takav uskoogrudi i seljački napad reakcionarne udruge roditelja bijaše početni impuls za knjigu koju sam počela pisati u tom mračnom dobu godine u neprosvijetloj zemlji na sjeveru.

Knjiga je dobila naslov »Jednog dečka, molim« (ili na engleskom »Mad about a Boy«). Duboko se koncentrirajući objasnila sam svoja zapažanja u svijetu mode i reklame i došla do zaključka da je mladi dečko jednostavno predodređen za estetski najviše razine u modnoj industriji i da se svi drugi ideali ravnaju po njemu.

Smatrala sam i da mogu objasniti zašto je lijev

mladić u tako mnogo kultura bio standard ljudskog savršenstva. Ohrabrila sam se ilustrirati svoje mišljenje bogatim izborom slika, oko čega je moj izdavač bio skeptičan, i to ne samo zbog troškova tiskanja. Ponudila sam se da financiram knjigu vlastitim novcem samo da bude tiskana onakva kakva odgovara mojoj viziji – stvarno sam bila zapaljena za taj projekt.

To je bila jedna, u raznim smislovima, skupa priča koja je uzevše izdubila poveću rupu u mom novčaniku. Knjiga je izazvala skandal. Feministkinje su je smatrale uvredljivom za žene, a druge kulturne skupine su me optužile za glorificiranje i eksploataciju mladih.

(Nastavlja se)

Roman Unni Drougde »Ispovijedi Helle Hell« upravo je objavljen u nakladi »Izvora« iz Zagreba (tel. 611 7714; izvori@izvori.com)

SAVJETI O ZDRAVLJU

Piše: mr. sci dr. Davor Moravek, psihijatar u Kliničkoj bolnici Sestara milosrdnica u Zagrebu

Udisanje kemikalija može uzrokovati teška oštećenja mozga i živaca

Neki od učinaka tih sredstva su kratkotrajni i nestaju nakon što prestane njihova zloraba. Kratkotrajni učinci inhalacijskih sredstava su vrtoglavica, glavobolja, poremećaj svijesti i halucinacije. Često može doći do akutnog trovanja, i do prestanka rada srca i disanja, što dovodi do smrtnog ishoda

zloraba. Kratkotrajni učinci inhalacijskih sredstava su vrtoglavica, glavobolja, poremećaj svijesti i halucinacije. Često

može doći do akutnog trovanja, i do prestanka rada srca i disanja, što dovodi do smrtnog ishoda (nagla smrt zbog udi-

sanja). Dugotrajnom zlorabom tih sredstava talože se (nakupljaju) štetne kemikalije u masnim stanicama i živčanom sustavu. Posljedica taloženja tih sredstava u mastima je njihovo polagano ulazanje u sva tkiva i stanice. Tako kemikalije dopiru u

sve organe, gdje uzrokuju različita oštećenja koja su najuočljivija na mozgu i živcima. Ta su oštećenja trajna i nepovratna. Moguće štetne posljedice zlorabe: iznenadna smrt zbog udisanja; nasilno ponašanje, agresija; poremećaj stanja svijesti, gubitak svijesti; gubitak pamćenja i sposobnosti zaključivanja; halucinacije, euforija, pospanost...

Također se mogu javiti glavobolja, vrtoglavica; mučnina, povraćanje; teškoće u koordinaciji pokreta; krvarenje iz nosa;

poremećaj srčanog rada, zastoj srca; problemi s jetrom, plućima, bubrežima, krvlju; oštećenja mozga; fizička i psihička ovisnost; hiperaktivnost; povećani rizik za zlorabu drugih sredstava ovisnosti.

Te smetnje mogu zahtijevati medicinsku intervenciju, te je stoga nužno da se u djeteta koje je eksperimentalno s inhalantima provede psihološko odnosno psihijatrijsko savjetovanje, jer su moguće teže zdravstvene posljedice.